

Asia: VN/26540/2025

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain muuttamiseksi

Klikkaa ja lisää väliotsikko

1. Yleiset kommentit uudistuksesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannattaa pääosin esitystä. SAK kuitenkin toteaa STM:n valmistelleen esityksen akuutin vakuuttamisen ongelman ratkaisemiseksi. Esityksessä ei näin ollen ole lähtökohtaisesti kyse pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteista korjata urheilijoiden sosiaali-, työttömyys- ja eläketurvan puutteita.

Esityksen taustalla on vakuutusyhtiön päätös lopettaa tämän urheilijalain mukaisen tapaturma- ja eläkevakuutuksen tarjoaminen vuonna 2026. Vakuutusyhtiö ilmoitti vakuuttamisen lopettamisesta sosiaali- ja terveysministeriölle lain edellyttämällä tavalla viimeistään vuotta aikaisemmin joulukuussa 2024. Urheilijoita edustavia työntuoja- ja työntekijäjärjestöjä ei kuitenkaan asiasta tiedotettu, vaan asia on päätynyt näiden tahojen tietoon vasta useita kuukausia myöhemmin. Ministeriö on pitänyt asiasta yhteisen kolmikantaisen ministerivetoisen pyöreän pöydän keskustelun vasta noin kaksi kuukautta ennen vuoden vaihtumista. Ministeriöllä ei tuolloin ollut esitystä turvan toimeenpanosta muulla tavoin eikä asiasta järjestetty asianmukaista kolmikantaista valmistelua. Hallituksen esityksen valmistelua ja vain eläkevakuuttamista koskeva erillinen kuulemistilaisuus, joka esitysluonnoksessa mainitaan, on järjestetty vasta tammikuussa 2026.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on nostanut vakuuttamista koskevan ongelman esiin jo vuonna 2009 urheilijalain muutoksia koskevassa käsittelyssä. Valiokunta toteaa mietinnössään (StVM 7/2009 vp): ”lakiehdotuksen sisältämän pakollisen sosiaaliturvan toteutuminen on kaikissa tilanteissa varmistettava”. Tuolloin Finanssialan Keskusliitto (FK) ja sosiaali- ja terveysministeriö olivat sopineet, että FK ilmoittaa ministeriölle riittävän hyvissä ajoin ennen uusien pelikausien alkamista, mikäli näyttäisi siltä, ettei markkinoilla olisi jatkossa enää riittävästi vakuutuksentarjoajia. Menettelyn todettiin mahdollistavan, että lainsäätäjälle jää kohtuullinen aika järjestää turvan

toimeenpano muulla tavoin. Valiokunnan lausuman taustalla oli kuitenkin huoli tämän menettelyn toimivuudesta.

Vakuutusyhtiöitä koskeva ilmoitusvelvollisuus vakuutukseen liittyvistä muutoksista lisättiin urheilijalakiin vuonna 2015. Vakuutusyhtiön olisi ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31.12, jos se aikaisi rajoittaa urheilijalain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaisi sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden aikana. Muutosta koskevassa hallituksen esityksessä todetaan: ”Menettely turvaisi, että lainsäätäjälle jäisi kaikissa tilanteissa vähintään vuosi aikaa järjestää turvan toimeenpano muulla tavoin, jos ilmoitusten perusteella näyttäisi siltä, ettei yksikään vakuutusyhtiöistä enää jatkossa tarjoaisi vakuutusta lainkaan tai yksikin urheilulaji olisi jäämässä vaille vakuutusta eikä markkinoille olisi tulossa yhtään urheilijalain mukaista vakuutustoimintaa harjoitettavaa ja kyseistä vakuutusta tarjoavaa toimijaa”.

Edellä esitetty lakimuutos ei kuitenkaan toiminut toivotulla tavalla, joten akuutin tilanteen uusiutumisen välttämiseksi SAK esittää harkittavaksi vakuutuksen lopettamista koskevan ilmoitusajan pidentämistä. Lisäksi SAK esittää lisäystä urheilijalain 16 pykälään:”... vakuutusyhtiön on ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi vakuutuksenottajia ja vakuutettuja edustaville järjestöille....

SAK painottaa, että ammattiuurheilijat ovat työntekijöitä ja heidän asemansa tulisi olla yhdenvertainen muiden työntekijöiden kanssa. Korkeimman oikeuden ennakkoratkaisujen myötä urheilijoiden on katsottu olevan työsuhteisiksi ja näin työntekijäasemassa. Sosiaaliturvan osalta vakuutusoikeus linjasi vuonna 1994 antamassaan ratkaisussa joukkueurheilijan olevan urheiluseuraansa työntekijöiden eläkelain tarkoittamassa työsuhhteessa. Ratkaisujen perusteella urheilijoilla on nähty olevan oikeus ansioperusteiseen sosiaaliturvaan.

SAK huomauttaa ammattiuurheilijoiden olevan kuitenkin heille säädetyin erillislain myötä ainoa työntekijäryhmä, joiden eläketurva ei ole järjestetty työntekijäin eläkelain TyEL:in mukaisella vakuutuksella. Urheilijalain mukainen eläke- ja tapaturmavakuuttaminen on rajattu koskemaan vain vähintään 13 730 euroa vuodessa (v.2026) ansaitsevia ammattiuurheilijoita. Käytännössä tämä tarkoittaa noin 1200 ammattiuurheilijaa vuosittain. Eläkevakuuttamisen osalta työnantajan maksaman eläkemaksun suuruus on 4,5 prosenttia urheilijan saamasta palkasta.

Työnantajia koskevaa eläkemaksua ei ole koko lain olemassaolon aikana korotettu. Työnantajat eivät myöskään maksa alle vakuuttamisrajaa ansaitsevista urheilijoista eläkemaksua. Urheilijalain eläkettä koskevat säännökset johtavat näin tilanteeseen, jossa osalle urheilijoista ei kerry eläkettä urheiluran aikana lainkaan eikä laki takaa vakuutetuille urheilijoille uransa ajalta tietyn suuruista eläkekertymää. Urheilijoiden eläkekertymä jää näin selkeästi muita työntekijöitä alhaisemmaksi. Tästä on annettu konkreetti esimerkki tiedoksi lainsäätäjille myös ministerin järjestämässä pyöreän pöydän tilaisuudessa.

SAK painottaa urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain olevan kokonaisuus, jota tulisi myös kokonaisuutena kehittää. Nyt lausunnolla oleva esitys keskittyy vain eläkevakuuttamiseen ja akuutin tilanteen korjaamiseen pikaisella aikataululla. Esityksessä ei ole varsinaisesti pohdittu urheilijoiden eläke- tai tapaturmaturvan parantamista.

Viimeisin koko urheilijalakia koskeva työryhmämietintö on valmistunut v. 2013 ja sitä koskevat muutokset v. 2015. Työryhmä ei tuolloin ehdottanut muutosta vakuuttamiseen, mutta totesi ”Eri työntekijäryhmien aseman yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi erityissäännösten ylläpitäminen ei pitkällä aikavälillä ole pelkästään kustannussyiden nojalla perusteltua”. SAK esittääkin sosiaali- ja terveysministeriölle laajemman kolmikantaisen työryhmätyön aloittamista hallitusohjelmankin mukaisten urheilijoiden sosiaali-, työttömyys- ja eläketurvan puutteiden korjaamiseksi.

SAK toteaa, että lausunnolla oleva hallituksen esityksen on akuutissa vakuuttamisen ongelmaan liittyvässä tilanteessa välttämätön ja kannatettava. Osa asioista (mm. kannansiirtoon ja vapaakirjoihin liittyen) jää kuitenkin näin pikaisella valmistelulla avoimiksi ja nämä pitäisi ratkaista nopealla aikataululla laajapohjaisessa työryhmässä.

2. Huomionne sijoitussidonnaisen vakuutuksen mahdollistamisesta vanhuudenturvan järjestämisen muotona

SAK tukee pelaajayhdistysten näkemystä sijoitussidonnaisten vakuutusten mahdollistamisesta.

3. Huomionne lisäeläkekassamahdollisuudesta vanhuudenturvan järjestämisen muotona

SAK toteaa lisäeläkekassoja olevan käytännössä enää suuremmissa konserneissa/työnantajilla. Pienempiä lisäeläkekassoja on purettu eikä uusia kassoja ole viime vuosina perustettu. Vakuutettavien ammattuurheilijoiden määrä on voimassa olevan sääntelyn osalta kokonaisuudessaan suhteellisen pieni. SAK toteaa vakuuttamisen hajauttamiseen liittyvän näin huoli ryhmän houkuttelevuudesta eri vakuutusentarjoajille.

Eläkekassamahdollisuuteen liittyy esityksessä vielä avoimia kysymyksiä, joita tulee tarkentaa. SAK näkee tärkeänä, että ammattuurheilijoina toimivien työntekijöiden eläkevakuuttaminen saadaan lain tasoisesti kuntoon ja eläkkeet turvataan kaikissa eri vakuuttamisen muodoissa.

4. Huomionne eläkkeen määräaikaisesta maksamisesta sekä kertakorvausmahdollisuudesta

SAK kannattaa varauksella esitystä, jonka mukaan pienet eläkesäästöt olisi mahdollista maksaa urheilijalle kertasuorituksena pelaajasopimuksen päättyessä. Tämä saattaisi helpottaa erityisesti ulkomaalaisten pelaajien eläkkeiden saamista.

Esityksessä ehdotetaan kuitenkin saman sääntelyn ulottamista myös suomalaisiin urheilijoihin urheilu-uran päättyessä. SAK nostaa esiin, että tulkinta urheilu-uran päättymisestä sekä hallituksen esitysluonnoksen tarkoitus tältä osin kaippaa selvennystä. Suomalaisen urheilijoiden osalta

eläkesäästöjen maksamista kertasuorituksena ei voi sitoa pelaajasopimuksen päättymiseen. Suomalaisen pelaajan sopimussuhde samaan työnantajaan voi ulkomaisten urheilijoiden tavoin kestää vain lyhyen ajan ja työnantajan vakuuttamisvelvollisuus päättyä yhden pelikauden jälkeen. Eikä ole tarkoituksenmukaista, että suomalaisille maksettaisiin vanhuudenturvaksi tarkoitettu eläke työnantajan vaihtumisen yhteydessä aina kertasuorituksena. Mikäli esityksessä on kyse vain kerran tapahtuvan urheilu-uran päättymisestä, pitäisi myös sen ajankohta määritellä esityksessä tarkemmin. SAK pitää tärkeänä, että erityisesti epäselvissä tapauksissa eläkesäästön maksaminen kertasuorituksena tulisi tapahtua euromääristä huolimatta vain vakuutetun omalla suostumuksella.

5. Huomionne vaikutusarvioista

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan muiden toteuttamisvaihtoehtojen osalta ministeriön selvittäneen esivalmistelun aikana mahdollisuutta urheilijalain mukaisen vakuuttaminen siirtämisestä eläkelaitos Melan hoidettavaksi. SAK toteaa, että tämän vaihtoehdon osalta esityksen arviot ja perustelut jäävät vajaiksi. Vaihtoehdon huomioimatta jättämisestä on perusteltu mm. sillä, että vakuuttaminen olisi tapahtunut voimassa olevan urheilijalain säännösten perusteella eikä sijoitussidonnaisen mallin avulla. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään kuitenkin lain muuttamista, mutta ei arvioida, kuinka Mela olisi voinut näihin muutoksiin reagoida.

Kuten esityksessä todetaan, vakuutusturvan järjestäminen Melassa olisi vakauttanut järjestelmää, kun vakuutusten saatavuus ei olisi riippuvainen markkinoilla olevien vakuutustoimijoiden tarjonnasta. Melan etuna olisi SAK:n näkömyksen mukaan voinut olla myös vakuuttamisvelvollisuus, urheilijoiden vakuutusten keskittämismahdollisuus sekä edulliset hallintokulut.

Mikäli lakimuutoksen tavoitteena on parantaa urheilu-uran ajalta karttuvan vanhuudenturvan tasoa pitkällä aikavälillä myös tasa-arvon näkökulmasta, olisi esityksessä tullut arvioida urheilijoiden kuulemisissa esiin tuomaa epäkohtaa vakuuttamisen alarajasta. Nykyinen vakuuttamiseen liittyvä korkea tulojen alaraja tarkoittaa, että erityisesti naisurheilijat jäävät edelleen vakuuttamisen ulkopuolelle eikä heille kerry urheilu-uralla lainkaan eläkettä. Esityksen parannusehdotukset kohdistuvat näin ollen enemmän miehiin.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry